
Titel:

Impliciete en expliciete gezamenlijke besluitvorming bij patiënten met een bipolaire stoornis.

Naam Functie Instelling:

Doris Verwijmeren, ANIOS Kinder- en Jeugdpsychiatrie Reinier van Arkel, 's-Hertogenbosch

Toelichting:

Resultaten worden gepresenteerd van een in 2016 uitgevoerde pilotstudie naar gezamenlijke besluitvorming op de polikliniek voor patiënten met een bipolaire stoornis. Besproken worden de voorkeur van patiënten voor deelname aan de besluitvormingen en de (patiëntgebonden) factoren die de mate van gezamenlijke besluitvorming beïnvloeden. Het concept van gezamenlijke besluitvorming wordt verder uitgewerkt door een onderscheid te maken tussen impliciete en expliciete besluitvorming.

Leerdoel:

Inzicht krijgen in de voorkeuren van patiënten met een bipolaire stoornis wat betreft het deelnemen aan het besluitproces.

Inzicht krijgen in het concept gezamenlijke besluitvorming, wat bestaat uit meer dan observeerbare communicatie.

Vanuit deze twee inzichten patiënten meer kunnen betrekken naar hun eigen voorkeur in het beslisproces.

Titel:

Zin en onzin van jaarlijkse labbepalingen bij valproaatbehandeling

Naam Functie Instelling:

Dr. Koen P. Grootens, psychiater-klinisch farmacoloog, Reinier van Arkel, 's Hertogenbosch.

Toelichting en leerdoel:

Bij patiënten die langdurig behandeld worden met valproïnezuur voor een bipolaire stoornis wordt jaarlijks leverfunctie, bloedbeeld en elektrolyten bepaald, conform de richtlijn bipolaire stoornissen. Echter staat het nut van deze routinematige bepalingen ter discussie.

De resultaten van een recent gepubliceerde systematische review worden gepresenteerd.

Uit de 108 gepubliceerde studies bleek geen eenduidige prevalentie van levertoxiciteit bij het gebruik van valproïnezuur. Ernstige leverschade is echter een ernstig fenomeen, maar kan niet voorkomen worden door routinematig leverenzymen bepalen. De prevalentie van afwijkingen in het bloedbeeld varieert van 0,6 tot 27,8%, dit treedt meestal op in de eerste 2 jaar van de behandeling en is meestal asymptomatisch. In de presentatie worden de resultaten van deze review gerelateerd aan de dagelijkse praktijk en de actuele multidisciplinaire richtlijn.

Literatuurverwijzing:

Meijboom RW, Grootens KP. Dispensability of Annual Laboratory Follow-Up After More than 2 Years of Valproic Acid Use: A Systematic Review. CNS Drugs. 2017 Nov;31(11):939-957.

**Klinisch Wetenschappelijke Vergadering
Toelichting en leerdoelen
Vrijdag 14 december 2018 – Reinier van Arkel**

Titel:

Wat kunnen we leren van de ervaringen van patiënten met lithiumnefropathie aan de dialyse?

Naam Functie Instelling:

Dr. Angèle Kerckhoffs, internist-nefroloog, internist ouderengeneeskunde, Jeroen Bosch Ziekenhuis, 's-Hertogenbosch

Toelichting:

Lithium is het eerste keuze middel bij patiënten met bipolaire stoornis, maar geeft bij 20% nierfunctiestoornissen, en bij 1.4% zelfs nierfalen. Als bij het gebruik van lithium beginnende nierinsufficiëntie optreedt, ontstaat het dilemma of lithium moet worden gestaakt. Idealiter is hier een lange weg aan vooraf gegaan met intensieve monitoring van nierfunctie en gedeelde besluitvorming. In recent onderzoek werd nagegaan hoe de patiëntengroep met lithium-gerelateerde ERF terugblikken op hun behandeling. De patiënten ervaren in het algemeen geen keuze voor behandelopties bij starten van medicatie en bij verslechtering van de nierfunctie. Bij eindstadium nierfalen ervaren ze wel meer mogelijkheid over inspraak.

Leerdoelen:

- Belang voorlichting volgens het gezamenlijk besluitvormingsproces
- Suggesties hoe tijdens verschillende fasen van nierfunctieverlies voorlichten

Behandeling van bipolaire stoornis bij patiënten met nierfunctievervangende therapie

---

Titel:

'Hoe schadelijk is uw manie voor u en uw naasten?'
Gedeelde besluitvorming over antidepressiva bij bipolaire depressie.

Naam Functie Instelling:

Drs. Veronique H.L.E. van Thiel, AIOS psychiatrie Reinier van Arkel, 's-Hertogenbosch
Dr. Erwin G.T.M. Hartong, psychiater, Canisius Wilhelmina Ziekenhuis Nijmegen
Dr. Koen P. Grootens, psychiater-klinisch farmacoloog, Reinier van Arkel, 's-Hertogenbosch

Toelichting:

De behandeling voor bipolaire depressie is gezien het geringe aantal goedgekeurde behandelingen en de matige effectiviteit ervan een grote uitdaging voor klinici in de frontline. Het wetenschappelijke debat over het off-labelgebruik van antidepressiva is al enige tijd gaande en gefocust op effectiviteit en het risico op omslag naar een manie. Opstellers van behandelrichtlijnen kunnen daarmee in een moeilijke spagaat raken met enerzijds de complexe wisselwerking van effectiviteit, risico op een switch en ernst van een (hypo)manie van de individuele patiënten en anderzijds de op groepen gebaseerde evidence based medicine. In deze bijeenkomst stellen we een praktische, patiënt-georiënteerde aanpak voor bij de behandeling van bipolaire stoornis en nodigen we participanten uit om hierover van gedachten te wisselen.

Leerdoel:

Participanten worden zich bewust van het mogelijke verschil in perceptie tussen klinici en patiënten met betrekking tot de schade van een manie.
